

V SPOMIN

V POSLEDNJE SLOVO

Poslednjič se poslavljamo od našega dolgoletnega prijatelja, tovariša, sodelavca in sovaščana Gabrijela Gašperšiča-Gabra, ki mu je težka bolezen v 72. letu življenja izpila življenjske moči in je prerano odšel iz naše srede.

Nič več ne bomo sedeli z njim v družbi in poslušali njegov mirni, tihi in preudarni glas, pripovedujoč o nekdanjih težkih časih, ki se vedno hitreje odmikajo od nas. O časih, za katere mlajši, ki jih niso sami poznali, ne morejo verjeti, da so obstajali; ne morejo verjeti, da bi bil stari svet lahko tako nečloveški, krut, temačen in krivičen. Toda bil je tak, kot je o njem nešteto krat pripovedoval Gabrijel in v njem je bilo mogoče samo dvoje: ali skloniti glavo in trpeti ali pa stisniti zobe in se bojevati za to, da bi postal drugačen, boljši, bolj človeški. Za Gabrijela vemo, da ni sklonil glave, ampak da je stisnil zobe in se z vsemi svojimi silami bojeval za nov, pravičen svet, v katerem bi vsi živeli lepše in srečneje. Toda bojeval se ni sam kot samorastnik, temveč v najbolj organizirani in najrevolucionarnejši skupini delavskega razreda — v Komunistični partiji, katere član je bil 50 let. Še pred tem pa je s svojim revolucionarnim delom kot skojevac dokazal, da je njegova opredelitev za organizirani, dolgotrajni revolucionarni boj dokončna.

Rodil se je v prvem desetletju tega stoletja na mali kmetiji, ki ni mogla dostojno preživljati številne družine, saj je bilo poleg njega v njej še osem

otrok. Zato je moral oče vedno iskati še dodatnega dela, da je lahko za silo preživel toliko lačnih ust. Kot mlad šolar je preživel tegobe in pomanjkanje prve svetovne vojne in s 17. letom postal klerikalni vajenec. Tu je spoznal nov svet, odprla so se mu nova obzorja in skupaj s sovrstniki je stopil na pota boja za nov svet, v katerem bo sleherni delovni človek svoboden, za svet, v katerem bo vladala pravica. Deloval je doma v vasi, ki se je prebujala iz zadnjaštva, in na delovnih mestih. Krog sodelavcev se je vedno bolj širil, revolucionarni boj je zajemal vedno širše okvire. Leta 1927 je bil med pobudniki in soustanovitelj delavskega prosvetnega društva Svoboda, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta 1928, postal je in ostal vse do konca član njenega odbora, v katerem je opravljal najodgovornejše naloge.

»Svoboda« je postala zbirališče vseh naprednih sil v tedanji občini Dobrunje. Še več, njen vpliv je pljuskal tudi čez meje tedanje občine. »Svoboda« ni samo pomenila in omogočala kulturno delovanje, temveč je postala središče političnega dela, v njem so se vzgajali mladi v revolucionarnem, naprednem, marksističnem duhu. »Svoboda« je tako omogočala Komunistični partiji, katere član je postal leta 1929, da je bila v neposrednem stiku z vsemi naprednimi silami naših krajev in tako ustvarila možnosti, da so vsi napredni ljudje

iz naših krajev pripravljeni dočakali leto 1941 in se množično vključili v narodnoosvobodilno gibanje in oboroženi boj proti okupatorju.

Da je društvo Svoboda bilo tako, da je opravilo svoje veliko poslanstvo, da sta v njem bili vseskozi živi enotnost in aktivnost — ima velike zasluge prav Gabrijel, ki je bil vedno med najaktivnejšimi člani društva.

Toda ne samo doma na terenu, aktivno je deloval tudi na svojih delovnih mestih, predvsem v pivovarni Union in ga pri tem niso ovirala preganjanja in pritiski z vseh strani. Z njegove poti ga ni odvrgnila niti večletna brezposelnost, temveč ga je se ojektirala in prepričala o pravilnosti in potrebnosti boja.

Takoj po okupaciji se je aktivno vključil v narodnoosvobodilno gibanje doma na terenu in v pivovarni Union. V pivovarni je bil član odbora OF, njegov sekretar, sekretar celice IL PS in politični komisar Narodne zaščite, skratka bil je nosilec osvobodilnega gibanja v njej. Prav tako je aktivno sodeloval v vseh akcijah doma na terenu. Vse do začetka junija 1943 se je spretno izmikal sovražnim zasadam. Tedaj je bil zaradi izdajstva aretiran, v ječi mučen in obsojen na 17 let zapor, tako da je skušal tudi vse trpljenje v okupatorskih zaporih in pozneje v internacijskih taboriščih. Vse to trpljenje v ječi in internaciji mu je tudi načelo življenjske sile in zdravje.

Kot pred vojno in med njo, se je zagnano in požrtvovalno



vključil v delo tudi po osvoboditvi. Zastavljal je vse sile tako za čim hitrejšo obnovo in gospodarsko rast osvobojene domovine kakor za njeno družbenopolitično preobrazbo. Opravljal je številne naloge in zadolžitve v tovarni doma na terenu. Spet ni minila naloga in akcija, v kateri ne bi s svojim delom sodeloval. Neposredno je doživel uspeh, zmago in potrditev svojega revolucionarnega boja in neposredno je ta uspeh še utrjeval in poglobljal z delom, da bi bili čim prej dokončno uresničeni ideali revolucionarnega in narodnoosvobodilnega boja.

Dve značilnosti prevečata njegovo delo in življenjsko pot.

Prva je ta, da je bil vedno skromen, zase je zahteval le malo. S svojim življenjem je do konca svojih dni dokazoval, da se je bojeval za to, da bi bilo lepše vsem, mogoče drugim še lepše kot njemu samemu. To spoznanje nam ga vedno bolj oblikuje v velikega borca — revolucionarja in človeka, ki se bojuje za to, da bo svet lepši za vse, za družbo in ne samo za posameznika.

Ni pomemben položaj posameznika, važno je, da vsi, vsak po svojih najboljših močeh dela in se trudi za to, da bi bilo lepše vsem nam, vsemu človeštvu. Tak je bil pokojni Gabrijel in zato smo ga tudi vsi imeli radi in takega bomo tudi ohranili v spominu. Na takih ljudeh, na takih revolucionarjih je slonela naša revolucija, na takih ljudeh bo temeljil tudi naš bodoči razvoj. Zato je in bo Gabrijel vzornik tudi mladim.

Druga značilnost je bila njegova velika povezanost z domačimi kraji. Tu je skupaj s številnimi mladimi prijatelji in brati začel svojo revolucionarno dejavnost. Zadržoval je bil zvest do kraja. Ne glede na to, da je imel številne in odgovorne naloge tako pred vojno kot med njo in po osvoboditvi na svojem delovnem mestu, je vedno našel čas za delo na terenu in bil pripravljen vedno sodelovati. Tudi zato ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Težko nam je, ko se poslednjič poslavljamo od našega dolgoletnega prijatelja, tovariša in vzornika Gabrijela Gašperšiča-Gabra, ker vemo, da ga ne bo več med nami, da ne bomo več poslušali njegovih besed. Toda besede, ki jih je izrekel, dejanja, ki jih je storil, so globoko zapisana v naših srcih in spominu. Ne bomo jih pozabili in velikokrat se jih bomo spomnili, daj nam bodo koristili pri našem delu.

Vso zahvalo njegovemu delu in slava njegovemu spominu.

MARIAN MOŠKRIČ



Polna dvorana je zbrano prisluhnila ubranim glasovom harmonikarskega orkestra KUD Vide Pregarc pod vodstvom prof. Piškurja

Teden upokojencev

Letošnji teden upokojencev je nudil bogastvo prireditev, obiskov, srečanj in sprejemov, katerih programe smo objavili v prejšnji številki Nsk.

Končna prireditev — slavnostna akademija v dvorani kina Triglav — je potrdila, da so upokojenci še naprej tvorili sodelavci naše samoupravne socialistične družbe.

AM



Slavnostni govornik, predsednik občinskega sindikalnega sveta Andreja Vlahovič

OB OBLETNICI RDEČEGA KRIŽA

Topla beseda in stisk roke

Letos praznujemo v Sloveniji poleg 100. obletnice ustanovitve tudi 35-letnico RK Slovenije v samoupravni socialistični družbi. Rdeči križ je ena najbolj množičnih in humanih družbenih organizacij, ki je že nešteto krat dokazala upravičenost svojega obstoja. Njena dejavnost je vedno slonela na množičnem in prostovoljnem delu posameznikov in je postala del socialistične solidarnosti.

Ena pomembnih in plemenitih množičnih akcij, ki jo organizira Rdeči križ, je krvodajalska akcija. Uspešno organizira zbiranje oblačil in drugega materiala. Žalivelo je tudi prostovoljno socialno delo. Res je, da imamo v našem sistemu več institucij, ki se poklicno ukvarjajo z nudenjem pomoči, pa vendar, kar lahko stori prijatelj za prijatelja, človek za človeka, ni mogoče zapisati v predpisih. Tudi zamisel, naj

Prizadevni delavci Rdečega križa za svoje delo ne zahtevajo plačila ali nagrad, mnogokrat ostanejo celo anonimni. Nešteti prevoženi in prehojeni kilometri, vložena prizadevanja in čas se z denarjem ne dajo poplačati. Topla beseda in stisk roke pomenita mnogo več.

Te misli je na proslavi v počastitev letošnjih obletnic Rdečega križa v začetku oktobra v kulturnem domu na Vevčah povedal



bo krajevna skupnost organizirana tako, da bomo v njej vsi živeli kot velika družina, postavljala pred delavce Rdečega križa nove naloge. Veliko bo treba še storiti za boljši in hitrejši razvoj sosedne pomoči. Ob tem pa ne bi smeli pozabiti na starejše občane.

Delovno področje Rdečega križa je torej zelo obširno. Tudi delovni uspehi so vidni. Seveda pa bo treba skrbeti za vzgojo mladih članov, ki naj bi prav tako uspešno nadaljevali že začeto delo.

slavnostni govornik Aleš Kardelj (na sliki). Na tej slovesnosti so najbolj prizadevnim delavcem te organizacije v naši občini podelili 16 zlatih in 27 srebrnih odlikovanj RKS. Priznanja je prejelo tudi 23 krvodajalcev, ki so že več kot petindvajsetkrat darovali kri, ter krvodajalec, ki se je tej humani akciji odzval že več kot petdesetkrat. Sedemindvajset organizatorjev in krvodajalcev pa je dobilo priznanja za razvoj krvodajalstva.

Besedilo in slika D. J.

Mari Sterle v slovo

Člane gasilskih društev, UO OGZ in IO SIS za varstvo pred požarom naše občine, nas je globoko pretresla žalostna vest, da je nenadoma umrla velika ljubiteljica gasilske organizacije Mara Sterle. Po delovni dolžnosti kot vestno požarno inšpektorico mesta Ljubljana, pa so jo spoštovali in za njo žalujejo premnogi člani delovnih kolektivov naše občine, saj je ob požarnovarnostnih pregledih z vso zavzetostjo skrbela, svetovala in opozarjala na pomanjkljivosti, ki bi lahko povzročile veliko zlo — požar.

Tovarišica Mara se je rodila pred 47 leti v Cikavi pri Šmarju-Sap. 1. 9. 1963 je vpisana v matični knjigi članstva gasilskega društva Zadobrova — Sneberje; takrat je stanovala v Zg. Zadobrovi. Kot aktivna članica gasilske organizacije se je poglabila v delo požarnega varstva po krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah mesta Ljubljana. Leta 1963 je bila delegatka

GD Zadobrova — Sneberje na izrednem občnem zboru naše OGZ in bila tedaj v UO OGZ izvoljena za delegatko takratne okrajne konference ter kasneje še za delegatko na V. kongresu GZS v Ljubljani. Leta 1965 je bila izvoljena za predsednico OGZ Ljubljana Moste-Polje. To funkcijo je zelo vestno opravljala vso mandatno dobo. Ko je odšla na novo delovno dolžnost in se preselila v mesto, ji je sicer funkcija predsednice prenehala, ostala pa je zvesta gasilski organizaciji.

Obiskovala je tudi podčastniški gasilski tečaj in bila častna članica GD Sostro. Na mednarodnem gasilskem tekmovanju v Karlovcu leta 1966 je Mara Sterle prejela visoko priznanje te mednarodne organizacije kot komandantka mednarodnega gasilskega ženskega tabora na tem tekmovanju.

Leta 1974 je bila Mara Sterle v iniciativnem odboru za oblikovanje SIS za varstvo



pred požarom, ob ustanovitvi pa je bila izvoljena za prvo predsednico IO SIS za varstvo pred požarom naše občine in za članico IO enake SIS v mestu Ljubljana.

Tistega žalostnega 4. oktobra smo se na ljubljanskih Žalah za vedno poslovili od naše neutrudne sodelavke!

Svojcem in sorodnikom v imenu gasilcev občine in mesta iskreno sožalje, Tebi, tovarišica Mara, pa naj bo lahka domača slovenska zemlja!

IVAN KOS

Tovariša Vrečarja — Jeričkovega Toneta ni več

Pred nedavnim smo se na sostrupnem pokopališču poslovili od pokojnega Toneta Vrečarja, po domače Jeričkovega Toneta iz Podmolnika. Njegova nenadna smrt nas je toliko bolj prizadela, ker ga je zadela kap na seji skupščine občinske skupnosti za otroško varstvo, torej sredi zagnanega ustvarjalnega znanja, v katerem je bil pokojni Tone ves čas, odkar je čutil, da pripada naprednemu proletariatu.

Tone Vrečar se je rodil pred 59 leti v številni kmečki družini v Podmolniku. Ker doma ni bilo dovolj kruha za vse, se je že v mladih letih odločil za delavca — proletarja in pri tem okusil vse tegobe tedanjega časa — od slabo plačane meznega delavca do brez-

poselnega proletarja. Pred drugo svetovno vojno se je zaposlil, delo pa je nadaljeval v večini papirnici tudi v povojnih letih. V tem kolektivu je našel svoje tovariše, z njimi je delal in ustvarjal.

Prežet s proletarsko solidarnostjo se je tudi v usodnih dneh fašistične okupacije odločil za proletarsko pot. V začetku leta 1942 je bil že povezan z ilegalnim delom, zgodaj spomladi pa je odšel v II. grupo odredov ter se udeleževal njenih bojev in bitk. A jeseni 1942 je bil med hajko težko ranjen in ni mogel uteči sovražnikom. Zajeli so ga in internirali v Italijo. Tudi razpad fašistične Italije Tonetu ni prinesel svobode. Nemški vojaški-nacistični stroj ga je odpeljal v nadaljnje trpljenje v



Nemčijo, od koder se je vrnil šele po osvoboditvi.

Po prihodu domov se je Tone takoj vključil v delo na terenu in ni bilo sestanka ali akcije, v kateri

Tone ne bi sodeloval. Vrsto let je bil blaginjak krajevne organizacije OF in kasneje SZDL. Bil je v raznih delovnih odborih, v novem delegatskem sistemu pa je bil izvoljen za delegata splošne delegacije, v kateri je prav tako marljivo sodeloval in kot njen delegat na skupščini tudi za vedno omahnil.

Kako priljubljen je bil, je pokazal tudi veličasten pogreb. Za pokojnim Tonetom je ostala zeva joča praznina, ki jo bodo težko občutili njegovi soborci II. grupe odredov, zlasti pa njegovi sodelavci iz rodnega Podmolnika in seveda njegova družina.

Naj mu bo lahka domača zemlja, njegovi družini pa naše iskreno sožalje!

ALOJZ KASTELIC